

## Toimenpideoite TPA 60/2026 vp

Sanna Antikainen ps

### Toimenpideoite käytöserusteisen oleskelulupasääntelyn säätamisestä Suomeen

#### Eduskunnalle

Ruotsin valtiopäivät hyväksyi kesäkuussa 2026 lainsäädännön, joka mahdollistaa oleskeluluvan epäämisen ja peruuttamisen ulkomaalaisen käytöksen perusteella. Lainsäädäntö ei sisällä tyhjentävää määritelmää siitä, millaista käytöstä pidetään oleskeluluvan kannalta hyväksyttävänä, mutta Ruotsin hallitus on nimennyt esimerkeiksi muun muassa maksamattomat velat, verovelvoitteiden laiminlyönnin sekä yhteydet äärijärjestöiksi luokiteltuihin toimijoihin.

Sääntelyä sovelletaan sekä vireillä oleviin hakemuksiin että jo myönnettyihin oleskelulupiin. Ruotsin hallitus arvioi keväällä 2026, että uusi lainsäädäntö voisi vaikuttaa noin 100 000 henkilöön. Ruotsin maahanmuuttoministeri Johan Forssell on perustellut uudistusta sillä, että oleskeluluvan edellytyksenä tulee olla pyrkimys toimia yhteiskunnan sääntöjen mukaisesti. Ruotsin hallitus ja valtiopäivien enemmistö ovat katsoneet tarpeelliseksi sitoa oleskeluoikeuden jatkumisen aiempaa selkeämmin siihen, että maassa noudatetaan yhteiskunnan sääntöjä ja velvoitteita.

Suomessa oleskeluluvan epääminen tai peruuttaminen perustuu pääsääntöisesti rikoksiin, yleiseen järjestykseen ja kansalliseen turvallisuuteen tai hakemuksessa annettuihin virheellisiin tietoihin. Suomen lainsäädäntö ei sisällä Ruotsin uuden sääntelyn kaltaista yleistä mahdollisuutta arvioida oleskeluluvan edellytyksiä henkilön elämäntavan, yhteiskunnallisten velvoitteiden hoitamisen tai muun moitittavan käytöksen perusteella silloin, kun toiminta ei täytä rikoksen tunnusmerkistöä.

Suomen lähialueiden, erityisesti Ruotsin ja Tanskan, maahanmuuttopolitiikan tiukentuessa on välttämätöntä varmistaa, ettei Suomesta muodostu Pohjoismaiden selkeästi löyhimpin säännelty kohde henkilöille, jotka eivät noudata yhteiskunnan pelisääntöjä. Se, että Ruotsi on katsonut tarpeelliseksi säätää käytöserusteisesta oleskelulupaharkinnasta, osoittaa suunnanmuutoksen, jossa oleskeluoikeus sidotaan aiempaa selkeämmin velvollisuuksien noudattamiseen ja yhteiskunnan turvallisuuden turvaamiseen.

Jos oleskeluluvan säilyminen edellyttää Ruotsissa ja muissa Pohjoismaissa aiempaa enemmän yhteiskunnan sääntöjen noudattamista, on ilmeinen riski, että sääntelyn väljyys houkuttelee Suomeen henkilöitä, jotka laiminlyövät velvoitteitaan tai joilla on yhteyksiä yhteiskunnan turvallisuutta vaarantaviin ääriilikkeisiin.

## Toimenpidealoite TPA 60/2026 vp

Oleskeluluvan tulee olla nimenomaan luottamuksenosoitus, joka edellyttää sitoutumista yhteiskunnan velvoitteiden hoitamiseen, kuten verojen maksamiseen, sekä irrottautumista väkivaltaisista tai kansallista turvallisuutta vaarantavista ääriliikkeistä. Käytösperusteinen harkintamahdollisuus antaisi viranomaisille keinon puuttua tilanteisiin, joissa henkilön toiminta osoittaa selvää piittaamattomuutta yhteiskunnan pelisääntöjä kohtaan, vaikka toiminta ei yksittäisenä tekona täyttäisi rikoksen tunnusmerkistöä.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

*että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin sellaisen lainsäädännön valmistelemiseksi, jolla mahdollistetaan Ruotsin kaltainen lainsäädäntökehikko, jossa selkeästi ja nykyistä laajemmin mahdollistetaan oleskeluluvan epääminen ja peruuttaminen ulkomaalaisen vakavan tai toistuvan yhteiskunnallisten velvoitteiden laiminlyönnin, merkittävien maksamattomien velkojen, verovelvoitteiden laiminlyönnin tai väkivaltaisiin taikka kansallista turvallisuutta vaarantaviin ääriliikkeisiin kohdistuvien yhteyksien perusteella.*

Helsingissä 17.6.2026

Sanna Antikainen ps